

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра лісового та садово-паркового господарства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 6 від 20.02. 2019 р.

ПРОГРАМА
комплексної навчальної практики
(декоративна дендрологія, озеленення населених місць)
підготовки бакалавра

Галузь знань – 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність – 205 Лісове господарство

206 Садово-паркове господарство

Освітня програма – Лісове господарство

Садово-паркове господарство

Програма комплексної навчальної практики підготовки бакалавра, галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство, спеціальності 205 Лісове господарство, спеціалізації Лісове господарство, спеціальності 206 Садово-паркове господарство, спеціалізації Садово-паркове господарство.

Розробники: Войтюк В. П., доцент кафедри лісового та садово-паркового господарства, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;
Шепелюк М. О., старший викладач кафедри лісового та садово-паркового господарства, кандидат сільськогосподарських наук.

Рецензент: Кузьмішина І. І., доцент кафедри ботаніки, кандидат біологічних наук, доцент.

Програма практики затверджена на засіданні кафедри лісового та садово-паркового господарства

протокол № 4 від 15 . 01 . 2019 р.

Завідувач кафедри: (доц. Кичилюк О. В.)

Програма практики схвалена науково-методичною комісією біологічного факультету

протокол № 5 від 16 . 01 . 2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (Шварц Л. О.)

Програма практики схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОПИС КОМПЛЕКСНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (декоративна дендрологія, озеленення населених місць)

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної практики
Форма навчання денна	20 Аграрні науки та продовольство 205 Лісове господарство 206 Садово-паркове господарство Бакалавр	Нормативна
		Рік навчання 2-ий
		Семестр 4-ий
		Консультації 8 год.
Кількість годин / кредитів 120/4		Самостійна робота 112 год.
		Форма контролю: залік

2. АНОТАЦІЯ ПРАКТИКИ

Метою комплексної навчальної практики (декоративна дендрологія та озеленення населених місць) є формування у студентів здатності володіння на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування декоративних рослин та рослинних садово-паркових угруповань, підтримання їх декоративності, стійкості і стабільності в умовах комплексної зеленої зони міста; вміння проектування та організації заходів із технології вирощування садивного матеріалу декоративних трав'яних та квіткових рослин відкритого і закритого ґрунту та формування об'єктів садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових вимог.

Основним завданням комплексної навчальної практики є засвоєння теоретичного матеріалу та професійна підготовка фахівців лісового і садово-паркового профілю до виробничої діяльності.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

За результатами практики студенти можуть оволодіти такими компетенціями:

- уміти визначати вид і рід рослин за формою крони, за листям, квітами, фактурою і кольором кори стовбура, системою розгалуження гілок тощо, визначати вид і рід деревних рослин за пагонами без листя, підбирати асортимент деревних рослин для формування штучних зелених насаджень та складання угруповань для використання на будь-якому об'єкті зеленого будівництва;

- вміти проектувати найпростіші садово-паркові об'єкти з дотриманням нормативів, оформлювати проектні матеріали відповідно до вимог та виконувати необхідні розрахунки.

4. ЕТАПИ ПРАКТИКИ

Декоративна дендрологія

Таблиця 2

Етапи	Зміст, основні завдання, тривалість
1. Підготовчий	1. Інструктажі з правил пожежної безпеки в парках і лісах та з техніки безпеки при виконанні польової практики. – 1 год.
2. Ознайомлювальний	<p>1. Ознайомлення з декоративними формами деревних порід лісів (екскурсія в лісових масивах). – 9 год.</p> <p><u>Мета:</u> Навчитись працювати з визначниками деревних та чагарникових порід та визначати види деревних порід в польових умовах.</p> <p><u>Місце практики:</u> лісові масиви зеленої зони м. Луцьк.</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інструктажі з правил пожежної безпеки в лісах та з техніки безпеки при виконанні дендрологічних обстежень. 2. Екскурсія лісовими масивами. 3. Самостійна робота студентів по визначенню декоративних форм лісотвірних порід за допомогою визначників. 4. Самостійна робота студентів по визначенню декоративних форм лісотвірних порід без визначників. 5. Збір гербарію пагонів та насіння деревних рослин.
3. Основний	<p>2. Ознайомлення з чагарниковими видами лісів (екскурсія в лісових масивах). - 9 год.</p> <p><u>Мета:</u> Навчитись працювати з визначниками деревних та чагарникових порід та визначати види чагарникових порід в польових умовах.</p> <p><u>Місце практики:</u> лісові масиви зеленої зони м. Луцьк.</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екскурсія лісовими масивами. 2. Самостійна робота студентів по визначенню видів переважаючих чагарникових порід за допомогою визначників. 3. Самостійна робота студентів по визначенню видів переважаючих чагарникових порід без визначників. 4. Збір гербарію пагонів та насіння чагарникових рослин. <p>3. Ознайомлення з деревними видами насаджень населених пунктів (екскурсія в зелених насадженнях). - 9 год.</p> <p><u>Мета:</u> Навчитись визначати види деревних порід в польових умовах.</p> <p><u>Місце практики:</u> зелені та лінійні насадження м. Луцьк.</p>

	<p><u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екскурсія по зелених насадженнях м. Луцьк. 2. Самостійна робота студентів по визначенню видів деревних порід за допомогою визначників. 3. Самостійна робота студентів по визначенню видів деревних порід без визначників. 4. Збір гербарію пагонів та насіння деревних рослин. <p>4. Ознайомлення з чагарниковими видами насаджень населених пунктів (екскурсія в зелених насадженнях).- 9 год.</p> <p><u>Мета:</u> Навчитись визначати види чагарникових порід в польових умовах.</p> <p><u>Місце практики:</u> зелені та лінійні насадження м. Луцьк.</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екскурсія по зелених насадженнях м. Луцьк. 2. Самостійна робота студентів по визначенню видів чагарникових порід за допомогою визначників. 3. Самостійна робота студентів по визначенню видів чагарникових порід без визначників. 4. Збір гербарію пагонів та насіння чагарникових рослин. <p>5. Ознайомлення з дендрофлорою лісів (екскурсія в лісорозсадниках). - 9 год.</p> <p><u>Мета:</u> Навчитись працювати з визначниками деревних та чагарникових порід та визначати види садивного матеріалу деревних та чагарникових порід.</p> <p><u>Місце практики:</u> Волинський лісовий насіннево-селекційний центр.</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екскурсія по посівному відділенні базового розсадника Волинського лісового насіннево-селекційного центру. 2. Самостійна робота студентів по визначенню видів садивного матеріалу деревних порід за допомогою визначників. 3. Самостійна робота студентів по визначенню видів садивного матеріалу деревних порід без визначників. <p>6. Ознайомлення з дендрофлорою насаджень населених пунктів (екскурсія в деревних розсадниках). - 9 год.</p> <p><u>Мета:</u> Навчитись визначати види садивного матеріалу деревних та чагарникових порід.</p> <p><u>Місце практики:</u> Волинський лісовий насіннево-селекційний центр.</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екскурсія по шкільному відділенні базового розсадника Волинського лісового насіннево-
--	--

	<p>селекційного центру.</p> <p>2. Самостійна робота студентів по визначенню видів садивного матеріалу чагарникових порід за допомогою визначників.</p> <p>3. Самостійна робота студентів по визначенню видів садивного матеріалу чагарникових порід без визначників.</p> <p>4. Захист гербарію пагонів та насіння деревних і чагарникових порід.</p>
4. Підсумковий	7. Оформлення звіту за практику, захист звіту – 5 год.

Озеленення населених місць

Таблиця 3

Етапи	Зміст, основні завдання, тривалість
1. Підготовчий	1. Інструктажі з правил пожежної безпеки та з техніки безпеки на об'єктах зеленого господарства у населених пунктах. – 1 год.
2. Ознайомлювальний	<p>2. Ознайомлення з загальними положеннями озеленення у населених пунктах України. – 9 год.</p> <p><u>Мета:</u> Навчитись працювати з нормативними документами та визначати категорії зелених насаджень згідно з функціональним навантаженням.</p> <p><u>Місце практики:</u> кафедра та зелені насадження м. Луцьк.</p> <p><u>Завдання:</u></p> <p>1. Ознайомлення з: нормативами, стандартами та вимогами до озеленення у населених пунктах; метою та видами озеленення; історією виникнення; загальною характеристикою зелених насаджень (на прикладі озеленення міста Луцька).</p>
3. Основний	<p>3. Вивчення різновидів дерев за формою крони у насадженнях спеціального призначення міста Луцьк (по вулицях міста Луцьк). – 9 год.</p> <p>Мета: Навчитись розрізняти форми крон деревних видів у насадженнях різного функціонального призначення.</p> <p><u>Місце практики:</u> зелена зона м. Луцьк.</p> <p><u>Завдання:</u></p> <p>1. Закріпити теоретичні знання практичним досвідом виконання робіт.</p> <p>2. Здобути практичні навички формування рослинних угруповань деревних видів з кронами різної архітектурної будови.</p> <p>4. Ознайомлення з принципами влаштування основних зелених зон міста Луцька . – 9 год.</p> <p><u>Мета:</u> Засвоїти на практиці основні принципи влаштування парків, їх зонування та стилізацію.</p>

	<p><u>Місце практики:</u> (Меморіал Вічної Слави, Центральний парк культури і відпочинку імені Лесі Українки та парк ім. 900-річчя Луцька)</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екскурсія по парках м. Луцьк; 2. Аналіз паркових умов; 3. Пропозиції та обґрунтування стилізації та зонування. <p>5. Вивчення основних композиційних прийомів влаштування скверів міста Луцька (сквер Зоряний, Святого Миколая тощо). – 9 год.</p> <p><u>Мета:</u> Навчитись композиційно грамотно проектувати сквери у містах.</p> <p><u>Місце практики:</u> сквери м. Луцьк.</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екскурсія по скверах м. Луцьк. 2. Аналіз ситуаційних умов; 3. Влаштування квітково-декоративного оформлення у скверах (квітники, альпінарії, рокарії). <p>6. Ознайомлення з основами озеленення селищ міського типу. - 9 год.</p> <p><u>Мета:</u> Засвоїти принципи озеленення у селищах міського типу.</p> <p><u>Місце практики:</u> селища Луцького району</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екскурсія до найдоступніших селищ міського типу; 2. Аналіз озеленення сільських територій та їх відмінності; 3. Пропозиції та перспективи озеленення сільбищних територій. <p>7. Вивчення різноманіття деревних та кущових насаджень, що використовується для озеленення. – 9 год.</p> <p><u>Мета:</u> Навчитись визначати види садивного матеріалу деревних та кущових рослин.</p> <p><u>Місце практики:</u> Волинський лісовий насіннево-селекційний центр, або агробіостанція</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екскурсія по шкільному відділенні базового розсадника Волинського лісового насіннево-селекційного центру, або ж агробіостанції. 2. Самостійна робота студентів по визначенню видів садивного матеріалу. 3. Вивчення особливостей догляду та вирощування матеріалу для озеленення.
4. Підсумковий	7. Оформлення звіту, захист звіту – 5 год.

5. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Таблиця 4

№ з/п	Зміст завдання
1.	Встановити деревні та чагарникові види в насадженнях міста Луцька.
2.	Встановити деревні та чагарникові види в лісових насадженнях.
3.	Встановити деревні та чагарникові види на лісорозсадниках.

6. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Контроль практичного курсу здійснюється у два етапи: на першому етапі здійснюється оцінка якості практичного виконання польових робіт; на другому етапі оцінюється звіт (1 звіт на бригаду), при цьому захист відбувається кожним студентом індивідуально.

Якість виконання польових робіт перевіряється викладачем безпосередньо на місці проведення цих робіт. Оцінюється вміння користуватися визначниками та правильність визначення видів деревних і чагарникових порід; практичні навички формування рослинних угруповань деревних видів у насадженнях різного функціонального призначення.

Якість виконання камеральних робіт і якість бригадного звіту перевіряється викладачем після здачі звіту перед захистом.

Звіт бригади повинен містити:

- результати встановлення видів та форм деревних та чагарникових порід в місті;
- результати аналізу умов зростання зелених насаджень;
- пропозиції з покращення озеленення, формування композицій та квітково-декоративного оформлення;
- результати встановлення видів та форм деревних та чагарникових порід в лісі;
- результати встановлення видів та форм деревних та чагарникових порід на лісорозсаднику;
- гербарій видів та форм деревних та чагарникових порід.

Захист практики відбувається індивідуально кожним студентом.

Таблиця 5

Зміст роботи, що оцінюється	Кількість балів
1. Теоретична підготовка: – знання предмету та володіння матеріалом;	15
2. Особистісні характеристики: – дисциплінованість під час проходження практики; – самостійність та ініціативність; – професійна спрямованість.	10
3. Оцінювання процесу проходження практики: – вміння володіти визначниками та інтернетом при встановленні видів та форм дерев та кущів; – оволодіння методикою встановлення фенологічних стадій та форм дерев; – знання латинських назв дерев та кущів; – знання основних принципів озеленення; – вміння користуватися основними композиційними прийомами; – вміння аналізувати стан та перспективи розвитку озеленення на	25

різних об'єктах зеленого господарства.	
4. Оцінювання звітної документації: – доля особистої участі члена бригади у підготування бригадного звіту; – оформлення звіту.	25
5. Захист практики	25
Сума	100

Таблиця 6

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

7. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

1. Аношин Р. М. Практикум по дендрологи и лесоводству. М.: Лесная промышленность, 1976. 184 с.

2. Декоративна дендрологія : Методичні рекомендації до лабораторних робіт / С.Б. Ковалевський, В.П. Войтюк, О.В. Кичилук, В.В. Андреева. Луцьк, 2013. 36 с.

3. Дендрологія: Методичні рекомендації до лабораторних робіт / С. Б. Ковалевський, В. П. Войтюк, О. В. Кичилук, В. В. Андреева. Луцьк, 2013. 20 с.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Боговая И. О. Озеленение населенных мест : учебное пособие для вузов. М., 1990. 239 с.

2. Калініченко О. А. Декоративна дендрологія. К. : Вища шк., 2003. 199 с.

3. Колесников А. И. Декоративная дендрология. М.: Лесная промышленность, 1974. 704 с.

4. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць: Підручник для вузів. Львів.: Світ, 2005. 455с.

5. Остапенко Б. Ф., Жирнов А. Д. Озеленение сельских населенных мест. Харьков: ХСХИ, 1973. 280 с.

6. Рубцов Л. И. Деревья и кустарники в ландшафтной архитектуре. К.: Наук. думка, 1977.

7. Северин С. И. Комплексное озеленение и благоустройство городов. К.:

Будівельник, 1975.

8. Теодоронский В. С., Белый А. И. Садово-парковое строительство и хозяйство. Москва: Стройиздат, 1989, 351 с.

9. Тихонов В. І., Петренко В. Ф., Садова В. А. Озеленення міст і селищ. Київ: Будівельник, 1990. 208 с.

Допоміжна

10. Ванин А. И. Определитель деревьев и кустарников. М.: Лесн. пром-сть, 1967. 236 с.

11. Дендрофлора України. Дикорослі та культивовані дерева й кущі. Голонасінні : Довідник / М. А. Кохно, В. І. Гордієнко, Г. С. Захарченко та ін.; За ред. М. А. Кохна, С. І. Кузнецова; НАН України, Нац. бот. сад ім. М. М. Гришка. К.: Вища школа, 2001. 207 с.

12. Дендрофлора України. Дикорослі та культивовані дерева й кущі. Покритонасінні. Частина 1 : Довідник / М. А. Кохно, Л. І. Пархоменко, А. У. Зарубенко та ін.; За ред. М. А. Кохна. К. : Фітосоціоцентр, 2002. 448 с.

13. Дендрофлора України. Дикорослі та культивовані дерева й кущі. Покритонасінні. Частина 2 / М. А. Кохно, Л. І. Пархоменко, А. У. Зарубенко та ін.; За ред. М. А. Кохна. К. : Фітосоціоцентр, 2002. 448 с.

14. Деревья и кустарники : покрытосеменные : справочник / отв. ред. Л. И. Рубцов. К. : Наукова думка, 1974. 590 с.

15. Древесные породы мира. Т. 3. Древесные породы СССР / В.Г. Атрохин, К. К. Калущкий, Ф. Т. Тюриков; под ред. К. К. Калущкого. М.: Лесн. пром-сть, 1982. 264 с.

16. Крюссман Г. Хвойные породы. Пер. с нем. Ред. и предисловие к.б.н. Н.Б. Гроздовой / Г. Крюссман. М.: Лесн. пром-сть, 1986. 256 с.

17. Липа О. Л. Дендрофлора УРСР / О. Л. Липа. – К. : В-во АН УРСР, 1939. – 214 с.

18. Лыпа А. Л. Определитель деревьев и кустарников (дикорастущих и культивируемых в УССР). К. : Изд-во КГУ им. Т. Г. Шевченко, 1955. 298 с.

19. Новиков А. Л. Определитель деревьев и кустарников в безлистом состоянии. К. : Гос. изд-во с.-х. лит. УССР, 1959. 314 с.

20. Новиков А. Л. Определитель хвойных деревьев и кустарников. Минск: Высшейш. школа, 1967. 255 с.